

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2017-2023 роки**

«ЗАТВЕРЖДУЮ»

Директор Інституту проблем ринку та
економіко-екологічних досліджень НАН України
_____ акад. НАНУ Буркинський Б.В.

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2017-2023 роки**

Схвалено Вченою
Радою Інституту
(протокол № 7 від 27.07.2017 р.)

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
1. Загальна характеристика ІПРЕЕД НАН України	4
2. Місія та цінності ІПРЕЕД НАН України	9
3. Завдання та заходи за основними складовими стратегії розвитку ІПРЕЕД НАН України	10
3.1. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень	10
3.2. Ефективність наукових досліджень	13
3.3. Міжнародне наукове співробітництво	15
3.4. Кадровий потенціал та структура Інституту	16
3.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи	18
3.6. Взаємодія з вищими навчальними закладами та установами МОН України	19
3.7. Видавнича діяльність Інституту	20
3.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту	21

ВСТУП

Стратегія розвитку Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (далі – ІПРЕЕД НАН України або Інститут) – це довготривале якісне визначення конкретних цілей щодо зростання ролі Інституту як провідного наукового центру розвитку економічної науки на національному та міжнародному рівнях, збільшенню внеску академічної установи у забезпечення ефективного еколого-орієнтованого, соціально-економічного розвитку держави та її регіонів.

Вона спирається на шість основних правил:

1. Стратегія є портфельною, тобто являє собою певний набір стратегічно значущих напрямків діяльності Інституту.

2. Сформовані цілі розвитку інституту повинні привести його до довгострокового конкурентоспроможного стану.

3. Кожний із стратегічних напрямків має свої власні стратегічні можливості зростання та розвитку.

4. Усі складові стратегічного плану інституту є збалансованими, взаємодоповнюючими та забезпечуючими отримання синергічного ефекту для найкращого використання усього стратегічного потенціалу — ресурсів, процесів, навичок, вмінь та організаційних можливостей науковців Інституту.

5. Показники діяльності повинні бути покладені в основу роботи відповідних відділів Інституту.

6. Стратегія інституту може та повинна постійно уточнюватись та корегуватись.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України є державною бюджетною неприбутковою науковою установою з правами юридичної особи. Він є провідною науковою установою в системі НАН України з питань поглиблення ринкових реформ національної та регіональної економіки, формування та розвитку продуктивних сил, транспортно-транзитного потенціалу України, розвитку морегосподарського комплексу, стратегії переходу до збалансованого соціально-економічного та економіко-екологічного розвитку південних регіонів України. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

Основними статутними завданнями Інституту є:

- Проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з соціально-економічних, гуманітарних та екологічних проблем регіонального розвитку, розвитку суб'єктів господарювання на ринках товарів та послуг, формування та реалізації регіональної політики, одержання

нових наукових знань та їх використання для практичних цілей.

- Проведення науково-технічних розробок, що базуються на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, з метою доведення таких знань до стадії практичного використання.

- Надання науково-технічних та консультативних послуг.

- Проведення наукової і науково-технічної експертизи стратегічних документів, господарських проектів тощо.

- Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру та докторантуру.

- Забезпечення високої якості наукових досліджень і науково-технічних розробок, систематичне накопичення і узагальнення наукових результатів, створення умов для реалізації творчих можливостей наукового колективу та соціальний захист його працівників.

- Створення, розвиток та збереження наукової інфраструктури.

- Інформування широкої громадськості про результати своєї діяльності.

Стратегічні напрями діяльності Інституту затверджені Постановою Президії НАН України №60 від 28.02.2011 р.:

- інституційні чинники розвитку ринкового середовища;

- розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;

- інституційні механізми екологізації економіки;

- соціально-економічний розвиток південних регіонів України.

Зважаючи на сучасні тренди суспільного розвитку, пов'язані із процесами інтегрування України у європейський простір та динамічним реформуванням різних сфер інституційних і соціально-економічних відносин в державі, **основними напрямками наукових досліджень Інституту у середньостроковій та стратегічній перспективі визначено:**

1. Інституційні чинники розвитку ринкового середовища: закономірності розвитку підприємницького сектору України; потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України; реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва; закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні; систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні; відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні.

2. Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації: методологія формування морської транспортної

політики та транспортної забезпеченості економіки України; методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної складової європейської та світової транспортних систем; методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів; наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів; наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

3. Інституційні та економічні механізми екологізації економіки: формування відносин власності на природні ресурси; інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень; екологізація секторів економіки.

4. Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я): методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів; концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я; актуалізація та інституціоналізація стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації; розробка пропозицій та методичного забезпечення для представників територіальних громад по управлінню соціально-економічним розвитком на основі ефективного використання ресурсів та можливостей процесу адміністративно-територіального реформування; стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя; узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України; актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я); концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС; вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

На даний час в Інституті склався висококваліфікований колектив вчених та спеціалістів, здатних успішно вирішувати поставлені перед ним наукові завдання. В Інституті створені відомі в державі наукові школи:

- розвитку ринкових відносин та підприємництва;
- економіки природокористування;

- регіональної економіки;
- теорії сталого розвитку транспортного сектору національної економіки.

Організаційну структуру Інституту складають 6 наукових відділів з відповідними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень:

- **відділ ринкових механізмів та структур:** теоретичні проблеми та розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку ринкових відносин і формування механізмів регулювання економічних систем;
- **відділ розвитку підприємництва:** теорія та методологія розвитку підприємництва, зокрема, технологічного; підвищення його ефективності в умовах модернізації економіки та впливу на сталий соціально-економічний розвиток держави та її регіонів;
- **відділ ринку транспортних послуг:** наукове забезпечення ефективного функціонування ринку транспортних послуг та використання транзитного потенціалу країни;
- **відділ міжрегіонального економічного розвитку Українського Причорномор'я:** теоретичні та прикладні аспекти підвищення соціально-економічної результативності інвестиційно-інноваційної діяльності в регіонах Українського Причорномор'я та механізмів міжрегіональних і транскордонних взаємозв'язків;
- **відділ економічного регулювання природокористування:** теоретичні та прикладні засади економіки природокористування щодо сталого розвитку територіальних економіко-екологічних систем;
- **відділ економіко-екологічних проблем приморських регіонів:** методологія інституційних засад екологізації секторів національної економіки та господарське освоєння природно-ресурсного потенціалу Українського Причорномор'я.

Організаційна структура та науковий потенціал кожного наукового підрозділу дозволяє проводити фундаментальні та прикладні дослідження за основними напрямками наукової діяльності Інституту, ефективно реалізовувати стратегічні плани та оперативні завдання, а також відповідає нормативам кількісного та якісного складу для підрозділів НАН України.

Наукові здобутки вчених Інституту визначні почесними званнями та преміями для молодих вчених Верховної ради України, стипендіями: Президента України, Національної академії наук України.

Інститут здійснює підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру за спеціальностями 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка; 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища.

Інститут координує свою діяльність з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, Південним науковим центром НАН України та МОН України, іншими академічними установами, державними структурами національного рівні, багатьма міністерствами та відомствами

України, Національним інститутом стратегічних досліджень при Президентіві України.

У своїй діяльності Інститут підтримує зв'язки та розвиває співпрацю з центральними та регіональними органами влади у формі підготовки і подання для практичного використання наукових записок, пропозицій та рекомендацій. Провідні науковці Інституту входять до складу ряду профільних комісій, координаційних та дорадчих рад при центральних органах влади та беруть активну участь у роботі координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади.

В ході виконання науково-дослідних робіт та практичного впровадження їх результатів налагоджена співпраця з регіональними органами влади Південного регіону України та органами місцевої влади Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

Інститут розвиває науковий діалог з зарубіжними партнерами шляхом участі в міжнародних програмах та проектах, зокрема Стратегії ЄС для Дунайського регіону, Спільної операційної програми «Басейн Чорного моря 2014-2020», програмі ЄС «Горизонт 2020», Сьомої рамкової програми ЄС, Територіальне співробітництво країн Східного партнерства Молдова-Україна (ЕaPTC). Нашими партнерами у реалізації проектів є представники наукових та громадських організацій таких країн як Австрія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Румунія, Туреччина та ін.

Важливими формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів, робота в редакційних колегіях іноземних журналів, публікація статей у виданнях установ-партнерів, здійснення наукових досліджень визначеної тематики, підготовка спільних проектів, монографій тощо. Розширюється обмін досвідом ведення наукових досліджень та лекційної роботи між науковцями Інституту та іноземними колегами. Окремим напрямом міжнародної діяльності є стажування співробітників Інституту в країнах ЄС, зокрема в: Італії, Болгарії, Польщі, Англії.

При Інституті створено Національний Контактний пункт Рамкової програми ЄС «Горизонт 2020» за тематичним напрямом «Малі та середні підприємства» (Наказ МОН України від 02.09.2016р. №1068).

Фахівці Інституту як експерти ПРООН (UNDP) були залучені до процесу розробки Цілей сталого розвитку на 2016-2030рр.(пункти 13 «Боротьба зі змінами клімату та її наслідками» та 14 «Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку»), а також розроблення Стратегії сталого розвитку України та Плану дій щодо її реалізації.

Інститут займає активну позицію в координаційній та науково-організаційній роботі з вищими навчальними закладами, зокрема з Одеським національним економічним університетом, Одеською національною академією харчових технологій, Одеським національним політехнічним

університетом, Одеським державним екологічним університетом, Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова.

Активну роботу проводить Рада молодих вчених Інституту. Співробітники Інституту входять до складу Президії Ради молодих учених при МОН та до складу Президії Одеської обласної Ради молодих вчених, Ради молодих вчених Держінформнауки України, приймають участь та організують Міжнародні науково-практичні конференції та інші інформаційні заходи.

Інститут видає періодичний збірник наукових праць «Економічні інновації», що входять до переліку фахових видань МОН України (свідоцтво: серія КВ №15485-4057ПР від 13.07.2009р.). На сьогодні збірник наукових праць «Економічні інновації» має бібліометричний профіль в системі Google Scholar з показником h-індексу 10 пунктів.

2. МІСІЯ ТА ЦІННОСТІ ШРЕЕД НАН УКРАЇНИ

МІСІЯ ІНСТИТУТУ - проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у соціально-економічній та економіко-екологічній сфері регіонального розвитку та системі управління ним, доведення наукових і науково-технічних завдань до стадії практичного використання, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку країни.

Реалізація місії можлива на основі таких **цінностей**:

- **ЕТИЧНІСТЬ.** Ми прагнемо до підтримання високих стандартів етичної поведінки у всіх наших взаєминах з усіма нашими партнерами. Чесність і відповідальність за свої дії і слова є основою наших відносин з іншими людьми. При цьому ми керуємося принципом: «Стався до інших так, як ти бажаєш, щоб ставилися до тебе».

- **ДОСКОНАЛІСТЬ.** Ми прагнемо до досконалості і найвищій якості у всіх сферах нашої діяльності, підтримуємо можливості для постійного розвитку.

- **ІННОВАЦІЙНІСТЬ.** Ми вітаємо виклики змін і нововведень, цінуємо творчі і підприємницькі ініціативи. Інноваційність виступає рушійною силою нашого розвитку. Основою нашої інноваційної культури є обмін інформацією та ідеями у відкритій, послідовній та ефективній манері.

3. ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЗА ОСНОВНИМИ СКЛАДОВИМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

3.1. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень

Завдання:

I. За напрямом: Інституційні чинники розвитку ринкового середовища:

- ✓ закономірності розвитку підприємницького сектору України;
- ✓ потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України;
- ✓ реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва;
- ✓ закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні;
- ✓ систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів;
- ✓ методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів.

Інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні:

- ✓ формування ефективних механізмів ринкової інтеграції;
- ✓ інституційне забезпечення реалізації механізмів економічної інтеграції товарних ринків;
- ✓ роль держави в активізації механізмів ринкової інтеграції.

Відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні:

- ✓ збалансований розвиток агропродовольчих ринків та реалізація їх експортного потенціалу;
- ✓ розвиток і трансформація інтегрованого енергетичного ринку України;
- ✓ національна політика відтворювального розвитку інтегрованих товарних ринків в умовах глобалізації.

II. За напрямом: Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації:

- ✓ методологія формування морської транспортної політики та транспортної забезпеченості економіки України;
- ✓ методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної складової європейської та світової транспортних систем;
- ✓ методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів;
- ✓ наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів;

✓ наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

III. За напрямом: Інституційні та економічні механізми екологізації економіки:

Формування відносин власності на природні ресурси:

✓ закономірності формування відносин власності на природні рекреаційно-туристичні ресурси;

✓ інституційні перетворення економічних відносин власності на природні рекреаційно-туристичні ресурси;

✓ організаційно-економічні механізми функціонування рекреаційно-туристичного природокористування приморських регіонів України на основі розвитку форм і прав власності;

✓ імперативи розбудови системи адміністративного управління рекреаційно-туристичною сферою на основі розвитку форм і прав власності;

✓ концептуальні варіанти законодавчих ініціатив з удосконалення форм та прав власності у рекреаційно-туристичному природокористуванні.

Інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень:

✓ методологія формування економіки вражень на основі розбудови економіко-екологічних відносин у природокористуванні;

✓ природні ресурси і умови як потенціал інклюзивного розвитку економіки вражень;

✓ концептуальні підходи до формування нової парадигми інклюзивного природокористування та економіки вражень;

✓ ендогенні та екзогенні чинники інклюзивного розвитку економіки вражень та природокористування;

✓ формування відносин власності на природно-ресурсні фактори інклюзивного розвитку економіки вражень;

✓ економічний механізм та інституційне забезпечення природокористування у розвитку економіки вражень;

✓ розвиток державно-приватного партнерства в сфері природокористування, в тому числі для об'єктів природно-заповідного фонду;

✓ економічні та організаційні механізми розвитку дозвільної системи в сфері природокористування;

✓ інституційні механізми та інструменти (екоаудит, екоекспертиза, екомоніторинг, стратегічна екологічна оцінка тощо) вдосконалення системи управління природокористуванням;

✓ соціально відповідальний екологічний маркетинг.

Екологізація секторів економіки:

✓ системне управління природокористування в агропродовольчому секторі;

✓ механізми та інструменти екологоорієнтованої діяльності в агропродовольчій сфері;

- ✓ національний рибогосподарський комплекс в умовах інтеграції на європейський ринок (екологічно відповідальний рибний промисел та розвиток аквакультури в штучних водоймах України та механізми відновлення біоресурсів);
- ✓ теоретико-методологічні основи розвитку морегосподарської діяльності та системна методологія моделювання і розвитку морегосподарських систем;
- ✓ теоретичні та методологічні засади управління ризиками розвитку економіко-екологічних систем приморського типу;
- ✓ національні та регіональні інтереси України в басейні Чорного і Азовського морів;
- ✓ управління морським природно-рекреаційним комплексом та підвищення його конкурентоспроможності;
- ✓ екологізація господарської діяльності об'єктів портово-промислового комплексу регіону;
- ✓ оцінка економіко-екологічної ефективності природоперетворювальних проектів в сфері морегосподарської діяльності (берегоукріплення, берегозахист, дампінг ґрунтів днопоглиблення);
- ✓ теорія та методологія використання альтернативної енергетики у процесах екологізації паливно-енергетичного комплексу;
- ✓ інституційне середовище екологізації інноваційно-інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях.

IV. За напрямом: Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я):

- ✓ методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів;
- ✓ концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я;
- ✓ актуалізація та інституціоналізація стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації;
- ✓ розробка пропозицій та методичного забезпечення для представників територіальних громад по управлінню соціально-економічним розвитком на основі ефективного використання ресурсів та можливостей процесу адміністративно-територіального реформування;
- ✓ стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя;
- ✓ узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України;

✓ актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я);

✓ концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС;

✓ вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

Заходи:

1. Активізувати участь науковців у підготовці стратегічних і програмних документів, аналітичних доповідей на національному рівні.
2. Активізувати проведення госпрозрахункової діяльності з вітчизняними установами та підприємствами, зокрема з міжнародними.
3. Продовжити надання науково-дослідних, експертно-аналітичних, консалтингових або інших послуг.
4. Продовжити досвід впровадження наукових розробок та пропозицій щодо розвитку інституціонального забезпечення на вищому державному рівні з урахуванням директив та угод ЄС.
5. Запровадити щорічні моніторинги стану та перспектив розвитку сфер наукової та економічної діяльності за регіональними ознаками відповідно до наукового спрямування підрозділів інституту з метою розробки пропозицій та рекомендацій відповідно до виявлення тенденцій розвитку.

3.2. Ефективність наукових досліджень

Завдання:

•Вдосконалення системи оцінки та моніторингу здійснення наукових досліджень.

•Підвищення наукового рівня публікацій співробітників.

•Розширення обсягів впровадження результатів досліджень у практику управління та господарювання, особливо на державному рівні.

•Впровадження нових форм та методів організації досліджень.

•Налагодження взаємозв'язків з споживачами наукової продукції та громадськістю.

•Розширення форм просування наукових досліджень та інновацій (робота в науково-технічних, координаційних, експертних та консультативних радах).

Заходи:

1) Проводити оперативний перегляд та актуалізацію тематичних планів науково-дослідних робіт Інституту з урахуванням тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень Інституту, максимального наближення робіт до сучасних трендів суспільного розвитку, соціально-еколого-економічних реалій та потреб практики.

2) Здійснювати оцінку й моніторинг виконання наукових досліджень у напрямі відходу від формалізму при дотриманні встановлених процедур, запровадження проміжного звітування про результати виконання науково-дослідних тем й календарних планів робіт, залучення до зовнішнього рецензування заключних звітів за результатами виконаних робіт провідних науковців та фахівців-практиків за профілем досліджень (у тому числі на засадах анонімності). Заслуховувати проміжні звіти керівників тем про хід виконання науково-дослідних робіт на засіданнях Вченої ради Інституту після виконання кожного етапу робіт (не рідше ніж 1 раз на рік).

3) Вдосконалювати діючу методику оцінювання результатів роботи наукових працівників та наукових підрозділів Інституту із врахуванням положень Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України та попереднього досвіду оцінювання. Результати щорічного оцінювання результатів роботи наукових працівників враховувати при вирішенні питань: щодо призначення на вищу посаду; при преміюванні, встановленні надбавки до заробітної плати працівників; при проведенні атестації та конкурсів на заміщення вакантних посад; при розгляді кандидатур на здобуття стипендій, грантів тощо. Результати щорічного оцінювання роботи наукових підрозділів враховувати при визначенні структури Інституту на наступний період.

4) Розширити практику створення цільових робочих груп з працівників різних наукових підрозділів для якісного виконання науково-дослідних робіт та робіт по міжнародним грантам.

5) Забезпечити зростання мотивації працівників Інституту до опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових наукових періодичних виданнях через:

- підвищення питомої ваги публікацій у найбільш рейтингових виданнях та h-індексу працівника у методиці оцінювання результатів роботи;
- запровадження механізму повного чи часткового відшкодування витрат працівників за публікації у найбільш рейтингових виданнях;
- запровадження для аспірантів загальноінститутської номінації «Краща наукова публікація року».

6) Активізувати роботу із впровадження результатів наукових досліджень, розширювати практику підготовки та подання на розгляд державних органів влади: проектів законодавчо-нормативних актів; концептуальних та прогнозних документів державного та регіонального значення; наукових оцінок стану та перспектив розвитку економічних систем та секторів економіки; наукових доповідей; аналітичних та експертних матеріалів; методичних рекомендацій.

7) Запровадити систему стимулювання роботи науковців Інституту з впровадження результатів досліджень через:

- підвищення ваги показників з впровадження результатів досліджень у методиці оцінювання результатів роботи працівників та диференціацію оцінки у залежності від рівнів впроваджень;

- матеріальне заохочення працівників за впровадження результатів досліджень, започаткування номінації «Впровадження року», розроблення та введення в дію відповідного положення.

8) Забезпечити безперервність етапів (видів) наукового процесу. Збільшити кількість робіт прикладного характеру та науково-дослідних проєктів, відкритих за результатами завершених робіт відомчої тематики.

9) Встановити для керівників наукових підрозділів необхідність щорічного звітування про кількість поданих запитів на проведення науково-дослідних робіт та міжнародних грантів.

10) Забезпечити дотримання принципів наукової доброчесності шляхом здійснення перевірки на наявність плагіату основних результатів науково-дослідних тем, зокрема заключних звітів, монографій, наукових доповідей тощо.

11) Продовжити практику широкої апробації наукових досліджень підрозділів у міжнародних конференціях, зокрема, закордонних.

3.3. Міжнародне наукове співробітництво

Завдання:

- Розширити та активізувати міжнародне наукове співробітництво Інституту, забезпечити повноцінне входження вчених Інституту у світовий та європейський науковий простір.

- Активізувати участь науковців Інституту у міжнародних наукових програмах та грантових проєктах.

- Продовжити проведення експертизи документів міжнародного рівня – експертно-аналітичної діяльності для вищих органів державної влади, у тому числі на замовлення міжнародних установ і організацій (ПРООН, UNP тощо).

- Активізувати міжнародну /транскордонну співпрацю НАН України у Стратегії ЄС в Дунайському регіоні шляхом залучення зарубіжних наукових і урядових інституцій, бізнес-структур, неурядових громадських організацій до різних форм партнерства в контексті просування та впровадження результатів академічних досліджень.

- Поглибити співробітництво з іноземними партнерами щодо підготовки та подання наукових проєктів в межах програм ЄС з наукових досліджень з тематики відділів.

Заходи:

1) Розширити мережу наукових зв'язків інституту з науковими установами сусідніх країн ЄС, країн Балтії, Північної та Західної Європи, з метою спільної підготовки та реалізації проєктів в рамках наукових програм ЄС, Вишеградської групи, програм добросусідства, а також програми «ГОРИЗОНТ 2020», «ERASMUS+».

2) Однією з ключових позицій стратегії розвитку міжнародного співробітництва має стати націленість на членство у Асоціації регіональних досліджень (RSA) - незалежній, мультидисциплінарній організації, що

займається проблематикою розвитку та планування міст і регіонів із погляду економіки, природи та суспільства.

3) Розвивати наукове співробітництво із академічними установами країн СНД (зокрема Молдови, Білорусі, Литви), в т.ч. у рамках діяльності Міжнародної асоціації академії наук .

4) Продовжити наукове співробітництво з міжнародними установами країн: Австрії, Болгарії, Греції, Грузії, Молдови, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини.

5) Активізувати роботу щодо просування електронного журналу «Економіка. Екологія. Соціум».

6) Продовжити роботу щодо викладання курсів лекцій у вищих навчальних закладах та стажування наукових співробітників в зарубіжних країнах.

7) Використовувати усі можливості щодо ведення експертної діяльності в міжнародних організаціях, зокрема ПРО ООН, за програмою «ERASMUS+», тощо.

8) Створити інформаційне забезпечення розвитку міжнародного співробітництва та сформуванню бази даних щодо міжнародних програм наукового співробітництва.

9) Активізувати участь молодих вчених у міжнародних програмах академічної мобільності.

10) Забезпечити фінансову підтримку участі науковців у міжнародних конференціях, відрядження працівників Інституту в закордонні наукові установи-партнери та прийом іноземних вчених з цих країн в рамках безвалютного еквівалентного обміну за рахунок відповідних бюджетних коштів, позабюджетних та спонсорських коштів, грантів.

11) Розвивати зв'язки з науковою діаспорою, в тому числі шляхом започаткування та підтримки спеціальних проектів.

12) З метою спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС, програм добросусідства, а також програм «ГОРИЗОНТ 2020» та «Ерасмус+» продовжити роботу по розширенню мережі міжнародних зв'язків ППРЕД НАН України з науковими установами країн ЄС, зокрема країн Дунайського регіону та Центральної Європи.

13) Продовжити співробітництво з іноземними науковими установами в частині спільних наукових розробок, видавничої діяльності, стажування тощо.

3.4. Кадровий потенціал та структура Інституту

Завдання:

- Збереження та ефективного відтворення кадрового потенціалу Інституту, подолання дії негативних тенденцій відтоку кадрів, створення належних умов для ефективної наукової праці.
- Підвищення професійного рівня наукових кадрів.

- Залучення до наукової роботи здібної молоді, активізація роботи установи з підготовки наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі, розроблення та запровадження нових ефективних форм такої діяльності.

- Оптимізація структури Інституту відповідно до результатів діяльності наукових підрозділів і працівників та наявних фінансових ресурсів забезпечення наукової діяльності.

- Максимальне сприяння підвищенню професійного рівня науковців та міжнародному науковому обміну з метою імплементації в міжнародний дослідницький простір.

Заходи:

- 1) Здійснювати кадрову політику, спрямовану на розвиток наукових шкіл, професійне і посадове зростання, забезпечення належних умов та оплату праці науковців Інституту.

- 2) Проводити подальшу роботу із залучення до наукової роботи підготовлених, здібних здобувачів, аспірантів, кращих випускників науково-навчальних комплексів Інституту та вищих навчальних закладів.

- 3) Забезпечити функціонування при Інституті спеціалізованих вчених рад за основними науковими профілями установи;

- 4) З метою більш продуктивної підготовки наукових кадрів та своєчасного захисту дисертацій, посилити вимоги до аспірантів щодо їх регулярної звітності, апробації результатів наукових досліджень та проводити постійний моніторинг з боку їх наукових керівників.

- 5) Вдосконалити методичне та інформаційне забезпечення підготовки докторів філософії за третім (науково-освітнім) рівнем вищої освіти за спеціальностями 051 - Економіка та 073 - Менеджмент.

- 6) Перед проходженням попереднього захисту дисертаційних робіт (докторських та кандидатських) запровадити практику обов'язкового заслуховування їх на засіданнях наукового семінару на предмет наукової та практичної цінності роботи та підготовленості здобувача.

- 7) Стимулювати участь молодих вчених в академічних програмах обміну та стажування, вітчизняних та міжнародних конкурсах та програмах. Zobov'yazati usix bez vyniatku molodix naukovciv Institutu do pidgotovki zayvok ta uchasti u konkursnix proyektax (grantax) dlya molodix vчених.

- 8) Збалансувати структуру Інституту та кадровий склад наукових підрозділів на основі показників ефективності їх діяльності. У випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових підрозділів розглядати питання щодо їх ліквідації/розформування (або приєднання до іншого підрозділу), а у випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових працівників – питання щодо їх звільнення та заповнення вакантних посад висококваліфікованими та відповідальними працівниками.

- 9) Забезпечити дотримання офіційних вимог щодо штатної чисельності підрозділів наукової установи, в разі необхідності – реорганізацію структури та чисельності персоналу Інституту для забезпечення належних умов оплати праці в рамках наявних фінансових ресурсів.

10) З метою підвищення якості наукових досліджень та економії фінансових ресурсів забезпечити оптимізацію співвідношення чисельності наукового та допоміжного персоналу у загальній чисельності співробітників Інституту.

11) Сформувати резерв на заміщення директора інституту, зам. Директора з наукової роботи, вченого секретаря та начальників відділів.

12) Розробити концепцію підтримки та осучаснення професійного рівня наукових та технічних працівників.

13) Запровадити інструменти мотивації співробітників інституту для збільшення кількості і підвищення якості наукових публікацій у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз.

14) Проводити пошук перспективних молодих науковців з закладів вищої освіти шляхом популяризації розробок відділів та перспективних напрямків дослідження, під час захисту кваліфікаційних робіт магістра, участі студентів в проведенні наукових досліджень за тематикою відділів інституту на конкурсній основі.

3.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи

Завдання:

- Вдосконалювати координації наукових досліджень Інституту з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, органами центральної та регіональної влади, іншими науковими установами та вищими навчальними закладами.

- Активізувати науково-експертну діяльність в інтересах та на замовлення органів центральної та регіональної влади.

- Налагодити більш ефективне співробітництво із органами регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та громадськими організаціями у питаннях виконання прикладних досліджень та практичного впровадження їх результатів.

- Висвітлювати та апробувати результати досліджень на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів та у засобах масової інформації.

Заходи:

1) Розвивати співпрацю з іншими установами Відділення економіки НАН України щодо координації тематики досліджень та узгодження тематичних планів, організації комплексних досліджень, спільної підготовки національних доповідей.

2) Вдосконалювати координацію діяльності Інституту з органами центральної та регіональної влади у напрямі розширення участі науковців Інституту у роботі координаційних комісій, робочих та експертно-аналітичних груп та налагодження тісної взаємодії із профільними міністерствами, комітетами Верховної Ради України. Активізувати співпрацю з регіональними та місцевими органами влади інших областей України.

3) Розширити практику підготовки та подання документів концептуального та прогностичного характеру, експертних висновків до

проектів законів і нормативних актів, наукових доповідей, методичних рекомендацій та їх впровадження в практичну діяльність центральних органів влади.

4) Розширити мережу контактів та активізувати роботу з розвитку співпраці з органами регіональної влади, місцевого самоврядування, бізнесовими структурами та громадськими організаціями з підготовки проектів національного, регіонального та місцевого рівнів, фінансового забезпечення їх реалізації та практичного впровадження їх результатів

5) Забезпечити широку участь науковців Інституту у важливих міжнародних та вітчизняних конференціях за рахунок коштів спецфонду, спонсорських та грантових коштів, власних надходжень для апробації результатів досліджень Інституту та розширення мережі співпраці.

6) Розширити практику проведення з участю представників органів влади, підприємницьких структур та громадських організацій конференцій та круглих столів з обговорення актуальних проблем регіонального та місцевого розвитку.

7) Активізувати роботу з пропаганди наукових досягнень та висвітлення науково-дослідної діяльності Інституту в засобах масової інформації. Забезпечити участь провідних наукових працівників Інституту у теле- та радіопередачах на центральних та регіональних каналах, виступи у засобах масової інформації з профільних актуальних проблем.

8) Збільшити обсяги публікації статей, матеріалів та інтерв'ю з актуальних суспільно-політичних та соціально-економічних проблем розвитку держави та її регіонів у друкованих та електронних ЗМІ.

9) Популяризувати результати наукових досліджень шляхом проведення круглих столів та інших заходів з фахово-публічного обговорення актуальних проблем тематичного напрямку наукових досліджень відділу

3.6. Взаємодія з вищими навчальними закладами та установами МОН України

Завдання:

- Вдосконалювати науково-організаційну роботу науково-учбових комплексів, створених в Інституті спільно з вищими навчальними закладами.
- Розширити наукову співпрацю з вищими навчальними закладами.
- Підвищувати ефективність роботи та розширити існуючої мережі спільних з вищими навчальними закладами навчально-наукові структури.
- Розвивати співробітництво у забезпеченні підготовки докторів філософії.
- Широко залучити науковців установи до викладацької діяльності в освітянській галузі, підготовки сучасних підручників і посібників для вищих навчальних закладів.

Заходи:

1) Забезпечити підготовку тематичних планів робіт в рамках науково-навчальних комплексів «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» (НУК ім. адм. Макарова), «Економічна освіта і наука» (ОНЕУ), «Економічна наука і освіта» (ОНАХТ), «Екологічна економіка: освіта і наука» (ОДЕКУ), «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» (ОНПУ) з питань: підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу, захисту на спеціалізованих радах учасників комплексу дисертацій фахівцями із установ-партнерів; спільного проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з актуальних проблем економіки; спільної підготовки та публікації наукових видань та збірників наукових праць, роботи з отриманням міжнародних грантів.

2) Організувати виконання за участю установ комплексу спільне дослідження з питань оцінки результатів адміністративно-фінансової децентралізації та формування об'єднаних територіальних громад, розробки рекомендацій щодо підвищення їх ефективності (на прикладі Одеської, Миколаївської, Херсонської областей);

3) Забезпечити обмін навчально-методичними матеріалами з підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти між установами комплексу;

4) Опрацювати можливість спільної підготовки підручників чи навчальних посібників та публікації їх видавництвах з високою репутацією;

5) Забезпечити організацію спільного методичного семінару з питань навчально-методичного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти з метою обміну досвідом та використання кращих практик підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

6) Розширити практику пільгової оплати для молодих вчених за публікації у періодичних виданнях установ комплексу;

7) Провести аналіз діяльності спільних із вищими навчальними закладами філій кафедр, вдосконалити їх роботу та оптимізувати кількість. Активізувати участь науковців і фахівців академічних інститутів у науково-педагогічному процесі у ВНЗ і участь науково-педагогічних працівників у дослідженнях, що проводяться Інститутом.

8) Забезпечувати широке залучення вчених Інституту до проведення літніх шкіл школярів та студентів, роботи у складі журі під час проходження конкурсів і олімпіад.

3.7. Видавнича діяльність Інституту

Завдання:

- Широко та оперативно представляти результати досліджень науковців Інституту у сучасній доступній світовій науковій спільноті формі.

- Забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до широкого кола міжнародних наукометричних баз, та підвищення рейтингів наукових видань.
- Сприяти публікуванню наукових праць у міжнародних рейтингових виданнях.
- Підтримувати активне використання іноземних мов у процесі підготовки наукових публікацій.
- Забезпечити стимулювання вчених до зарубіжних публікацій.

Заходи:

- 1) Збільшити кількість англomовних публікацій у періодичних наукових виданнях Інституту та підвищити вимоги до наукового рівня публікацій відповідно до кращих зарубіжних зразків.
- 2) Створити репозитарій наукових текстів Інституту.
- 3) Здійснити підготовку та забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до таких міжнародних наукометричних баз даних, як: EBSCOhost, США; Ulrich's Periodicals Directory, Німеччина, Велика Британія, США та інших реферальних баз (а в перспективі – і до Scopus або Web of Science).
- 4) Продовжити практику підготовки монографій за результатами виконання науково-дослідних робіт фундаментальної тематики.
- 5) Розвивати практику підготовки спільних із зарубіжними установами – партнерами англomовних колективних монографій та видання їх за кордоном.
- 6) Створити електронне фахове періодичне видання наукових робіт Інституту.
- 7) Забезпечити надання організаційної та фінансової підтримки у здійсненні зарубіжних публікацій вчених з повним або частковим покриттям витрат на публікацію у міжнародних рейтингових виданнях.
- 8) Сконцентрувати увагу на розширенні опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових вітчизняних та закордонних наукових періодичних виданнях.

3.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту

Завдання:

- Забезпечити ефективне використання майна, його ремонту та модернізації, сталого енерго- та ресурсозабезпечення установи.
- Диверсифікувати джерела фінансування наукових досліджень, залучення додаткових коштів до спеціального фонду бюджету за рахунок конкурсної, госпдоговірної тематики та виконання міжнародних грантів, коштів міжнародних наукових програм.
- Вирішити проблему поліпшення інформаційного забезпечення наукових досліджень.

Заходи:

- 1) Домогтися збільшення частки надходжень до спеціального фонду бюджету у загальних надходженнях установи.
- 2) Забезпечити належне утримання будівлі та приміщень, стале енерго- та ресурсозабезпечення установи за рахунок коштів спеціального фонду бюджету та коштів НАН України.
- 3) Активізувати роботу наукового колективу Інституту щодо розширення госпдогвірної тематики та надання науково-експертних послуг на замовлення центральних та регіональних органів влади, місцевого самоврядування та бізнесових структур.
- 4) Забезпечити системну підготовку кожним науковим підрозділом заявок на виконання проектів в рамках конкурсних та грантових програм з національних і зарубіжних джерел фінансування.
- 5) Збільшити надходження від надання приміщень Інституту в оренду та надання наукових послуг.
- 6) Продовжувати модернізацію комп'ютерного парку Інституту сучасними ПЕОМ, придбання ліцензованого програмного забезпечення MS Windows, MS Office, спеціалізованого дослідницького програмного забезпечення та його впровадження.
- 7) Підтримувати постійний доступ до міжнародних баз наукової інформації та електронних науково-інформаційних продуктів із використанням можливостей загальноакадемічного мережевого доступу до таких ресурсів.
- 8) Здійснити оновлення матеріально-технічної бази бібліотеки, забезпечити придбання відповідної комп'ютерної техніки бібліотечного програмного забезпечення, збільшити кошти на закупівлю вітчизняної і зарубіжної наукової літератури та періодики.
- 9) Опрацювати можливість забезпечення власного доступу до міжнародних електронних баз наукової інформації та більш повно використовувати наявні можливості загальноакадемічного мережевого доступу (зокрема, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського) до таких ресурсів.
- 10) Продовжити роботу з інвестором щодо виконання ним зобов'язань по облаштуванню типографії Інституту та електронного обладнання Залу засідань

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2017-2023 роки**

«ЗАТВЕРЖДУЮ»

Директор Інституту проблем ринку та
економіко-екологічних досліджень НАН України
_____ акад. НАНУ Буркинський Б.В.

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2017-2023 роки**

Схвалено Вченою
Радою Інституту
(протокол № 7 від 27.07.2017 р.)

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
4. Загальна характеристика ІПРЕЕД НАН України	4
5. Місія та цінності ІПРЕЕД НАН України	9
6. Завдання та заходи за основними складовими стратегії розвитку	

ІПРЕЕД НАН України	10
3.1. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень	10
6.2. Ефективність наукових досліджень	13
6.3. Міжнародне наукове співробітництво	15
6.4. Кадровий потенціал та структура Інституту	16
6.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи	18
6.6. Взаємодія з вищими навчальними закладами та установами МОН України	19
6.7. Видавнича діяльність Інституту	20
6.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту	21

ВСТУП

Стратегія розвитку Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (далі – ІПРЕЕД НАН України або Іститут) – це

довготривале якісне визначення конкретних цілей щодо зростання ролі Інституту як провідного наукового центру розвитку економічної науки на національному та міжнародному рівнях, збільшенню внеску академічної установи у забезпечення ефективного еколого-орієнтованого, соціально-економічного розвитку держави та її регіонів.

Вона спирається на шість основних правил:

1. Стратегія є портфельною, тобто являє собою певний набір стратегічно значущих напрямків діяльності Інституту.
2. Сформовані цілі розвитку інституту повинні привести його до довгострокового конкурентоспроможного стану.
3. Кожний із стратегічних напрямків має свої власні стратегічні можливості зростання та розвитку.
4. Усі складові стратегічного плану інституту є збалансованими, взаємодоповнюючими та забезпечуючими отримання синергічного ефекту для найкращого використання усього стратегічного потенціалу — ресурсів, процесів, навичок, вмінь та організаційних можливостей науковців Інституту.
5. Показники діяльності повинні бути покладені в основу роботи відповідних відділів Інституту.
6. Стратегія інституту може та повинна постійно уточнюватись та корегуватись.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕД НАН УКРАЇНИ

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України є державною бюджетною неприбутковою науковою установою з правами юридичної особи. Він є провідною науковою установою в системі НАН України з питань поглиблення ринкових реформ національної та регіональної економіки, формування та розвитку продуктивних сил, транспортно-транзитного потенціалу України, розвитку морегосподарського комплексу, стратегії переходу до збалансованого соціально-економічного та економіко-екологічного розвитку південних регіонів України. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

Основними статутними завданнями Інституту є:

- Проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з соціально-економічних, гуманітарних та екологічних проблем регіонального розвитку, розвитку суб'єктів господарювання на ринках товарів та послуг, формування та реалізації регіональної політики, одержання нових наукових знань та їх використання для практичних цілей.
- Проведення науково-технічних розробок, що базуються на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, з метою доведення таких знань до стадії практичного використання.
- Надання науково-технічних та консультативних послуг.

- Проведення наукової і науково-технічної експертизи стратегічних документів, господарських проектів тощо.
- Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру та докторантуру.
- Забезпечення високої якості наукових досліджень і науково-технічних розробок, систематичне накопичення і узагальнення наукових результатів, створення умов для реалізації творчих можливостей наукового колективу та соціальний захист його працівників.
- Створення, розвиток та збереження наукової інфраструктури.
- Інформування широкої громадськості про результати своєї діяльності.

Стратегічні напрями діяльності Інституту затверджені Постановою Президії НАН України №60 від 28.02.2011 р.:

- інституційні чинники розвитку ринкового середовища;
- розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;
- інституційні механізми екологізації економіки;
- соціально-економічний розвиток південних регіонів України.

Зважаючи на сучасні тренди суспільного розвитку, пов'язані із процесами інтегрування України у європейський простір та динамічним реформуванням різних сфер інституційних і соціально-економічних відносин в державі, **основними напрямками наукових досліджень Інституту у середньостроковій та стратегічній перспективі визначено:**

1. Інституційні чинники розвитку ринкового середовища: закономірності розвитку підприємницького сектору України; потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України; реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва; закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні; систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні; відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні.

2. Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації: методологія формування морської транспортної політики та транспортної забезпеченості економіки України; методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної складової європейської та світової транспортних систем; методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів; наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення

організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів; наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

3. Інституційні та економічні механізми екологізації економіки: формування відносин власності на природні ресурси; інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень; екологізація секторів економіки.

4. Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я): методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів; концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я; актуалізація та інституціоналізація стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації; розробка пропозицій та методичного забезпечення для представників територіальних громад по управлінню соціально-економічним розвитком на основі ефективного використання ресурсів та можливостей процесу адміністративно-територіального реформування; стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя; узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України; актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я); концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС; вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

На даний час в Інституті склався висококваліфікований колектив вчених та спеціалістів, здатних успішно вирішувати поставлені перед ним наукові завдання. В Інституті створені відомі в державі наукові школи:

- розвитку ринкових відносин та підприємництва;
- економіки природокористування;
- регіональної економіки;
- теорії сталого розвитку транспортного сектору національної економіки.

Організаційну структуру Інституту складають 6 наукових відділів з відповідними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень:

- **відділ ринкових механізмів та структур:** теоретичні проблеми та розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку ринкових відносин і формування механізмів регулювання економічних систем;
- **відділ розвитку підприємництва:** теорія та методологія розвитку підприємництва, зокрема, технологічного; підвищення його ефективності в умовах модернізації економіки та впливу на сталий соціально-економічний розвиток держави та її регіонів;
- **відділ ринку транспортних послуг:** наукове забезпечення ефективного функціонування ринку транспортних послуг та використання транзитного потенціалу країни;
- **відділ міжрегіонального економічного розвитку Українського Причорномор'я:** теоретичні та прикладні аспекти підвищення соціально-економічної результативності інвестиційно-інноваційної діяльності в регіонах Українського Причорномор'я та механізмів міжрегіональних і транскордонних взаємозв'язків;
- **відділ економічного регулювання природокористування:** теоретичні та прикладні засади економіки природокористування щодо сталого розвитку територіальних економіко-екологічних систем;
- **відділ економіко-екологічних проблем приморських регіонів:** методологія інституційних засад екологізації секторів національної економіки та господарське освоєння природно-ресурсного потенціалу Українського Причорномор'я.

Організаційна структура та науковий потенціал кожного наукового підрозділу дозволяє проводити фундаментальні та прикладні дослідження за основними напрямками наукової діяльності Інституту, ефективно реалізовувати стратегічні плани та оперативні завдання, а також відповідає нормативам кількісного та якісного складу для підрозділів НАН України.

Наукові здобутки вчених Інституту визначні почесними званнями та преміями для молодих вчених Верховної ради України, стипендіями: Президента України, Національної академії наук України.

Інститут здійснює підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру за спеціальностями 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка; 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища.

Інститут координує свою діяльність з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, Південним науковим центром НАН України та МОН України, іншими академічними установами, державними структурами національного рівні, багатьма міністерствами та відомствами України, Національним інститутом стратегічних досліджень при Президентіві України.

У своїй діяльності Інститут підтримує зв'язки та розвиває співпрацю з центральними та регіональними органами влади у формі підготовки і подання для практичного використання наукових записок, пропозицій та

рекомендацій. Провідні науковці Інституту входять до складу ряду профільних комісій, координаційних та дорадчих рад при центральних органах влади та беруть активну участь у роботі координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади.

В ході виконання науково-дослідних робіт та практичного впровадження їх результатів налагоджена співпраця з регіональними органами влади Південного регіону України та органами місцевої влади Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

Інститут розвиває науковий діалог з зарубіжними партнерами шляхом участі в міжнародних програмах та проектах, зокрема Стратегії ЄС для Дунайського регіону, Спільної операційної програми «Басейн Чорного моря 2014-2020», програмі ЄС «Горизонт 2020», Сьомої рамкової програми ЄС, Територіальне співробітництво країн Східного партнерства Молдова-Україна (ЕaPTC). Нашими партнерами у реалізації проектів є представники наукових та громадських організацій таких країн як Австрія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Румунія, Туреччина та ін.

Важливими формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів, робота в редакційних колегіях іноземних журналів, публікація статей у виданнях установ-партнерів, здійснення наукових досліджень визначеної тематики, підготовка спільних проектів, монографій тощо. Розширюється обмін досвідом ведення наукових досліджень та лекційної роботи між науковцями Інституту та іноземними колегами. Окремим напрямом міжнародної діяльності є стажування співробітників Інституту в країнах ЄС, зокрема в: Італії, Болгарії, Польщі, Англії.

При Інституті створено Національний Контактний пункт Рамкової програми ЄС «Горизонт 2020» за тематичним напрямом «Малі та середні підприємства» (Наказ МОН України від 02.09.2016р. №1068).

Фахівці Інституту як експерти ПРООН (UNDP) були залучені до процесу розробки Цілей сталого розвитку на 2016-2030рр.(пункти 13 «Боротьба зі змінами клімату та її наслідками» та 14 «Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку»), а також розроблення Стратегії сталого розвитку України та Плану дій щодо її реалізації.

Інститут займає активну позицію в координаційній та науково-організаційній роботі з вищими навчальними закладами, зокрема з Одеським національним економічним університетом, Одеською національною академією харчових технологій, Одеським національним політехнічним університетом, Одеським державним екологічним університетом, Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова.

Активну роботу проводить Рада молодих вчених Інституту. Співробітники Інституту входять до складу Президії Ради молодих учених при МОН та до складу Президії Одеської обласної Ради молодих вчених, Ради молодих вчених Держінформнауки України, приймають участь та

організують Міжнародні науково-практичні конференції та інші інформаційні заходи.

Інститут видає періодичний збірник наукових праць «Економічні інновації», що входять до переліку фахових видань МОН України (свідоцтво: серія КВ №15485-4057ПР від 13.07.2009р.). На сьогодні збірник наукових праць «Економічні інновації» має бібліометричний профіль в системі Google Scholar з показником h-індексу 10 пунктів.

2. МІСІЯ ТА ЦІННОСТІ ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

МІСІЯ ІНСТИТУТУ - проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у соціально-економічній та економіко-екологічній сфері регіонального розвитку та системі управління ним, доведення наукових і науково-технічних завдань до стадії практичного використання, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку країни.

Реалізація місії можлива на основі таких **цінностей**:

- **ЕТИЧНІСТЬ.** Ми прагнемо до підтримання високих стандартів етичної поведінки у всіх наших взаєминах з усіма нашими партнерами. Чесність і відповідальність за свої дії і слова є основою наших відносин з іншими людьми. При цьому ми керуємося принципом: «Стався до інших так, як ти бажаєш, щоб ставилися до тебе».

- **ДОСКОНАЛІСТЬ.** Ми прагнемо до досконалості і найвищій якості у всіх сферах нашої діяльності, підтримуємо можливості для постійного розвитку.

- **ІННОВАЦІЙНІСТЬ.** Ми вітаємо виклики змін і нововведень, цінуємо творчі і підприємницькі ініціативи. Інноваційність виступає рушійною силою нашого розвитку. Основою нашої інноваційної культури є обмін інформацією та ідеями у відкритій, послідовній та ефективній манері.

3. ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЗА ОСНОВНИМИ СКЛАДОВИМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

3.2. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень
Завдання:

I. За напрямом: Інституційні чинники розвитку ринкового середовища:

- ✓ закономірності розвитку підприємницького сектору України;
- ✓ потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України;
- ✓ реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва;
- ✓ закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні;
- ✓ систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів;
- ✓ методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів.

Інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні:

- ✓ формування ефективних механізмів ринкової інтеграції;
- ✓ інституційне забезпечення реалізації механізмів економічної інтеграції товарних ринків;
- ✓ роль держави в активізації механізмів ринкової інтеграції.

Відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні:

- ✓ збалансований розвиток агропродовольчих ринків та реалізація їх експортного потенціалу;
- ✓ розвиток і трансформація інтегрованого енергетичного ринку України;
- ✓ національна політика відтворювального розвитку інтегрованих товарних ринків в умовах глобалізації.

II. За напрямом: Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації:

- ✓ методологія формування морської транспортної політики та транспортної забезпеченості економіки України;
- ✓ методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної складової європейської та світової транспортних систем;
- ✓ методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів;
- ✓ наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів;
- ✓ наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

III. За напрямом: Інституційні та економічні механізми екологізації економіки:

Формування відносин власності на природні ресурси:

- ✓ закономірності формування відносин власності на природні рекреаційно-туристичні ресурси;
- ✓ інституційні перетворення економічних відносин власності на природні рекреаційно-туристичні ресурси;
- ✓ організаційно-економічні механізми функціонування рекреаційно-туристичного природокористування приморських регіонів України на основі розвитку форм і прав власності;
- ✓ імперативи розбудови системи адміністративного управління рекреаційно-туристичною сферою на основі розвитку форм і прав власності;
- ✓ концептуальні варіанти законодавчих ініціатив з удосконалення форм та прав власності у рекреаційно-туристичному природокористуванні.

Інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень:

- ✓ методологія формування економіки вражень на основі розбудови економіко-екологічних відносин у природокористуванні;
- ✓ природні ресурси і умови як потенціал інклюзивного розвитку економіки вражень;
- ✓ концептуальні підходи до формування нової парадигми інклюзивного природокористування та економіки вражень;
- ✓ ендогенні та екзогенні чинники інклюзивного розвитку економіки вражень та природокористування;
- ✓ формування відносин власності на природно-ресурсні фактори інклюзивного розвитку економіки вражень;
- ✓ економічний механізм та інституційне забезпечення природокористування у розвитку економіки вражень;
- ✓ розвиток державно-приватного партнерства в сфері природокористування, в тому числі для об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ економічні та організаційні механізми розвитку дозвільної системи в сфері природокористування;
- ✓ інституційні механізми та інструменти (екоаудит, екоекспертиза, екомоніторинг, стратегічна екологічна оцінка тощо) вдосконалення системи управління природокористуванням;
- ✓ соціально відповідальний екологічний маркетинг.

Екологізація секторів економіки:

- ✓ системне управління природокористування в агропродовольчому секторі;
- ✓ механізми та інструменти екологоорієнтованої діяльності в агропродовольчій сфері;
- ✓ національний рибогосподарський комплекс в умовах інтеграції на європейський ринок (екологічно відповідальний рибний промисел та розвиток аквакультури в штучних водоймах України та механізми відновлення біоресурсів);

- ✓ теоретико-методологічні основи розвитку морегосподарської діяльності та системна методологія моделювання і розвитку морегосподарських систем;
- ✓ теоретичні та методологічні засади управління ризиками розвитку економіко-екологічних систем приморського типу;
- ✓ національні та регіональні інтереси України в басейні Чорного і Азовського морів;
- ✓ управління морським природно-рекреаційним комплексом та підвищення його конкурентоспроможності;
- ✓ екологізація господарської діяльності об'єктів портово-промислового комплексу регіону;
- ✓ оцінка економіко-екологічної ефективності природоперетворювальних проектів в сфері морегосподарської діяльності (берегоукріплення, берегозахист, дампінг ґрунтів днопоглиблення);
- ✓ теорія та методологія використання альтернативної енергетики у процесах екологізації паливно-енергетичного комплексу;
- ✓ інституційне середовище екологізації інноваційно-інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях.

IV. За напрямом: Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я):

- ✓ методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів;
- ✓ концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я;
- ✓ актуалізація та інституціоналізація стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації;
- ✓ розробка пропозицій та методичного забезпечення для представників територіальних громад по управлінню соціально-економічним розвитком на основі ефективного використання ресурсів та можливостей процесу адміністративно-територіального реформування;
- ✓ стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя;
- ✓ узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України;
- ✓ актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я);

✓ концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС;

✓ вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

Заходи:

1. Активізувати участь науковців у підготовці стратегічних і програмних документів, аналітичних доповідей на національному рівні.
2. Активізувати проведення госпрозрахункової діяльності з вітчизняними установами та підприємствами, зокрема з міжнародними.
3. Продовжити надання науково-дослідних, експертно-аналітичних, консалтингових або інших послуг.
4. Продовжити досвід впровадження наукових розробок та пропозицій щодо розвитку інституціонального забезпечення на вищому державному рівні з урахуванням директив та угод ЄС.
5. Запровадити щорічні моніторинги стану та перспектив розвитку сфер наукової та економічної діяльності за регіональними ознаками відповідно до наукового спрямування підрозділів інституту з метою розробки пропозицій та рекомендацій відповідно до виявлення тенденцій розвитку.

3.2. Ефективність наукових досліджень

Завдання:

•Вдосконалення системи оцінки та моніторингу здійснення наукових досліджень.

•Підвищення наукового рівня публікацій співробітників.

•Розширення обсягів впровадження результатів досліджень у практику управління та господарювання, особливо на державному рівні.

•Впровадження нових форм та методів організації досліджень.

•Налагодження взаємозв'язків з споживачами наукової продукції та громадськістю.

•Розширення форм просування наукових досліджень та інновацій (робота в науково-технічних, координаційних, експертних та консультативних радах).

Заходи:

11) Проводити оперативний перегляд та актуалізацію тематичних планів науково-дослідних робіт Інституту з урахуванням тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень Інституту, максимального наближення робіт до сучасних трендів суспільного розвитку, соціально-еколого-економічних реалій та потреб практики.

12) Здійснювати оцінку й моніторинг виконання наукових досліджень у напрямі відходу від формалізму при дотриманні встановлених процедур, запровадження проміжного звітування про результати виконання науково-дослідних тем й календарних планів робіт, залучення до

зовнішнього рецензування заключних звітів за результатами виконаних робіт провідних науковців та фахівців-практиків за профілем досліджень (у тому числі на засадах анонімності). Заслуховувати проміжні звіти керівників тем про хід виконання науково-дослідних робіт на засіданнях Вченої ради Інституту після виконання кожного етапу робіт (не рідше ніж 1 раз на рік).

13) Вдосконалювати діючу методику оцінювання результатів роботи наукових працівників та наукових підрозділів Інституту із врахуванням положень Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України та попереднього досвіду оцінювання. Результати щорічного оцінювання результатів роботи наукових працівників враховувати при вирішенні питань: щодо призначення на вищу посаду; при преміюванні, встановленні надбавки до заробітної плати працівників; при проведенні атестації та конкурсів на заміщення вакантних посад; при розгляді кандидатур на здобуття стипендій, грантів тощо. Результати щорічного оцінювання роботи наукових підрозділів враховувати при визначенні структури Інституту на наступний період.

14) Розширити практику створення цільових робочих груп з працівників різних наукових підрозділів для якісного виконання науково-дослідних робіт та робіт по міжнародним грантам.

15) Забезпечити зростання мотивації працівників Інституту до опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових наукових періодичних виданнях через:

- підвищення питомої ваги публікацій у найбільш рейтингових виданнях та h-індексу працівника у методиці оцінювання результатів роботи;
- запровадження механізму повного чи часткового відшкодування витрат працівників за публікації у найбільш рейтингових виданнях;
- запровадження для аспірантів загальноінститутської номінації «Краща наукова публікація року».

16) Активізувати роботу із впровадження результатів наукових досліджень, розширювати практику підготовки та подання на розгляд державних органів влади: проектів законодавчо-нормативних актів; концептуальних та прогнозних документів державного та регіонального значення; наукових оцінок стану та перспектив розвитку економічних систем та секторів економіки; наукових доповідей; аналітичних та експертних матеріалів; методичних рекомендацій.

17) Запровадити систему стимулювання роботи науковців Інституту з впровадження результатів досліджень через:

- підвищення ваги показників з впровадження результатів досліджень у методиці оцінювання результатів роботи працівників та диференціацію оцінки у залежності від рівнів впровадження;
- матеріальне заохочення працівників за впровадження результатів досліджень, започаткування номінації «Впровадження року», розроблення та введення в дію відповідного положення.

18) Забезпечити безперервність етапів (видів) наукового процесу. Збільшити кількість робіт прикладного характеру та науково-дослідних проєктів, відкритих за результатами завершених робіт відомчої тематики.

19) Встановити для керівників наукових підрозділів необхідність щорічного звітування про кількість поданих запитів на проведення науково-дослідних робіт та міжнародних грантів.

20) Забезпечити дотримання принципів наукової доброчесності шляхом здійснення перевірки на наявність плагіату основних результатів науково-дослідних тем, зокрема заключних звітів, монографій, наукових доповідей тощо.

11) Продовжити практику широкої апробації наукових досліджень підрозділів у міжнародних конференціях, зокрема, закордонних.

3.3. Міжнародне наукове співробітництво

Завдання:

- Розширити та активізувати міжнародне наукове співробітництво Інституту, забезпечити повноцінне входження вчених Інституту у світовий та європейський науковий простір.

- Активізувати участь науковців Інституту у міжнародних наукових програмах та грантових проєктах.

- Продовжити проведення експертизи документів міжнародного рівня – експертно-аналітичної діяльності для вищих органів державної влади, у тому числі на замовлення міжнародних установ і організацій (ПРООН, UNP тощо).

- Активізувати міжнародну /транскордонну співпрацю НАН України у Стратегії ЄС в Дунайському регіоні шляхом залучення зарубіжних наукових і урядових інституцій, бізнес-структур, неурядових громадських організацій до різних форм партнерства в контексті просування та впровадження результатів академічних досліджень.

- Поглибити співробітництво з іноземними партнерами щодо підготовки та подання наукових проєктів в межах програм ЄС з наукових досліджень з тематики відділів.

Заходи:

13) Розширити мережу наукових зв'язків інституту з науковими установами сусідніх країн ЄС, країн Балтії, Північної та Західної Європи, з метою спільної підготовки та реалізації проєктів в рамках наукових програм ЄС, Вишеградської групи, програм добросусідства, а також програми «ГОРИЗОНТ 2020», «ERASMUS+».

14) Однією з ключових позицій стратегії розвитку міжнародного співробітництва має стати націленість на членство у Асоціації регіональних досліджень (RSA) - незалежній, мультидисциплінарній організації, що займається проблематикою розвитку та планування міст і регіонів із погляду економіки, природи та суспільства.

15) Розвивати наукове співробітництво із академічними установами країн СНД (зокрема Молдови, Білорусі, Литви), в т.ч. у рамках діяльності Міжнародної асоціації академії наук .

16) Продовжити наукове співробітництво з міжнародними установами країн: Австрії, Болгарії, Греції, Грузії, Молдови, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини.

17) Активізувати роботу щодо просування електронного журналу «Економіка. Екологія. Соціум».

18) Продовжити роботу щодо викладання курсів лекцій у вищих навчальних закладах та стажування наукових співробітників в зарубіжних країнах.

19) Використовувати усі можливості щодо ведення експертної діяльності в міжнародних організаціях, зокрема ПРО ООН, за програмою «ERASMUS+», тощо.

20) Створити інформаційне забезпечення розвитку міжнародного співробітництва та сформуванню бази даних щодо міжнародних програм наукового співробітництва.

21) Активізувати участь молодих вчених у міжнародних програмах академічної мобільності.

22) Забезпечити фінансову підтримку участі науковців у міжнародних конференціях, відрядження працівників Інституту в закордонні наукові установи-партнери та прийом іноземних вчених з цих країн в рамках безвалютного еквівалентного обміну за рахунок відповідних бюджетних коштів, позабюджетних та спонсорських коштів, грантів.

23) Розвивати зв'язки з науковою діаспорою, в тому числі шляхом започаткування та підтримки спеціальних проектів.

24) З метою спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС, програм добросусідства, а також програм «ГОРИЗОНТ 2020» та «Ерасмус+» продовжити роботу по розширенню мережі міжнародних зв'язків ІПРЕЕД НАН України з науковими установами країн ЄС, зокрема країн Дунайського регіону та Центральної Європи.

13) Продовжити співробітництво з іноземними науковими установами в частині спільних наукових розробок, видавничої діяльності, стажування тощо.

3.4. Кадровий потенціал та структура Інституту

Завдання:

- Збереження та ефективного відтворення кадрового потенціалу Інституту, подолання дії негативних тенденцій відтоку кадрів, створення належних умов для ефективної наукової праці.
- Підвищення професійного рівня наукових кадрів.
- Залучення до наукової роботи здібної молоді, активізація роботи установи з підготовки наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі, розроблення та запровадження нових ефективних форм такої діяльності.

- Оптимізація структури Інституту відповідно до результатів діяльності наукових підрозділів і працівників та наявних фінансових ресурсів забезпечення наукової діяльності.

- Максимальне сприяння підвищенню професійного рівня науковців та міжнародному науковому обміну з метою імплементації в міжнародний дослідницький простір.

Заходи:

14) Здійснювати кадрову політику, спрямовану на розвиток наукових шкіл, професійне і посадове зростання, забезпечення належних умов та оплати праці науковців Інституту.

15) Проводити подальшу роботу із залучення до наукової роботи підготовлених, здібних здобувачів, аспірантів, кращих випускників науково-навчальних комплексів Інституту та вищих навчальних закладів.

16) Забезпечити функціонування при Інституті спеціалізованих вчених рад за основними науковими профілями установи;

17) З метою більш продуктивної підготовки наукових кадрів та своєчасного захисту дисертацій, посилити вимоги до аспірантів щодо їх регулярної звітності, апробації результатів наукових досліджень та проводити постійний моніторинг з боку їх наукових керівників.

18) Вдосконалити методичне та інформаційне забезпечення підготовки докторів філософії за третім (науково-освітнім) рівнем вищої освіти за спеціальностями 051 - Економіка та 073 - Менеджмент.

19) Перед проходженням попереднього захисту дисертаційних робіт (докторських та кандидатських) запровадити практику обов'язкового заслуховування їх на засіданнях наукового семінару на предмет наукової та практичної цінності роботи та підготовленості здобувача.

20) Стимулювати участь молодих вчених в академічних програмах обміну та стажування, вітчизняних та міжнародних конкурсах та програмах. Зобов'язати усіх без винятку молодих науковців Інституту до підготовки заявок та участі у конкурсних проектах (грантах) для молодих вчених.

21) Збалансувати структуру Інституту та кадровий склад наукових підрозділів на основі показників ефективності їх діяльності. У випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових підрозділів розглядати питання щодо їх ліквідації/розформування (або приєднання до іншого підрозділу), а у випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових працівників – питання щодо їх звільнення та заповнення вакантних посад висококваліфікованими та відповідальними працівниками.

22) Забезпечити дотримання офіційних вимог щодо штатної чисельності підрозділів наукової установи, в разі необхідності – реорганізацію структури та чисельності персоналу Інституту для забезпечення належних умов оплати праці в рамках наявних фінансових ресурсів.

23) З метою підвищення якості наукових досліджень та економії фінансових ресурсів забезпечити оптимізацію співвідношення чисельності наукового та допоміжного персоналу у загальній чисельності співробітників

Інституту.

24) Сформувати резерв на заміщення директора інституту, зам. Директора з наукової роботи, вченого секретаря та начальників відділів.

25) Розробити концепцію підтримки та осучаснення професійного рівня наукових та технічних працівників.

26) Запровадити інструменти мотивації співробітників інституту для збільшення кількості і підвищення якості наукових публікацій у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз.

14) Проводити пошук перспективних молодих науковців з закладів вищої освіти шляхом популяризації розробок відділів та перспективних напрямків дослідження, під час захисту кваліфікаційних робіт магістра, участі студентів в проведенні наукових досліджень за тематикою відділів інституту на конкурсній основі.

3.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи

Завдання:

- Вдосконалювати координації наукових досліджень Інституту з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, органами центральної та регіональної влади, іншими науковими установами та вищими учбовими закладами.

- Активізувати науково-експертну діяльність в інтересах та на замовлення органів центральної та регіональної влади.

- Налагодити більш ефективне співробітництво із органами регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та громадськими організаціями у питаннях виконання прикладних досліджень та практичного впровадження їх результатів.

- Висвітлювати та апробувати результати досліджень на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів та у засобах масової інформації.

Заходи:

10) Розвивати співпрацю з іншими установами Відділення економіки НАН України щодо координації тематики досліджень та узгодження тематичних планів, організації комплексних досліджень, спільної підготовки національних доповідей.

11) Вдосконалювати координацію діяльності Інституту з органами центральної та регіональної влади у напрямі розширення участі науковців Інституту у роботі координаційних комісій, робочих та експертно-аналітичних груп та налагодження тісної взаємодії із профільними міністерствами, комітетами Верховної Ради України. Активізувати співпрацю з регіональними та місцевими органами влади інших областей України.

12) Розширити практику підготовки та подання документів концептуального та прогностичного характеру, експертних висновків до проектів законів і нормативних актів, наукових доповідей, методичних рекомендацій та їх впровадження в практичну діяльність центральних органів влади.

13) Розширити мережу контактів та активізувати роботу з розвитку співпраці з органами регіональної влади, місцевого самоврядування, бізнесовими структурами та громадськими організаціями з підготовки проектів національного, регіонального та місцевого рівнів, фінансового забезпечення їх реалізації та практичного впровадження їх результатів

14) Забезпечити широку участь науковців Інституту у важливих міжнародних та вітчизняних конференціях за рахунок коштів спецфонду, спонсорських та грантових коштів, власних надходжень для апробації результатів досліджень Інституту та розширення мережі співпраці.

15) Розширити практику проведення з участю представників органів влади, підприємницьких структур та громадських організацій конференцій та круглих столів з обговорення актуальних проблем регіонального та місцевого розвитку.

16) Активізувати роботу з пропаганди наукових досягнень та висвітлення науково-дослідної діяльності Інституту в засобах масової інформації. Забезпечити участь провідних наукових працівників Інституту у теле- та радіопередачах на центральних та регіональних каналах, виступи у засобах масової інформації з профільних актуальних проблем.

17) Збільшити обсяги публікації статей, матеріалів та інтерв'ю з актуальних суспільно-політичних та соціально-економічних проблем розвитку держави та її регіонів у друкованих та електронних ЗМІ.

18) Популяризувати результати наукових досліджень шляхом проведення круглих столів та інших заходів з фахово-публічного обговорення актуальних проблем тематичного напряму наукових досліджень відділу

3.6. Взаємодія з вищими навчальними закладами та установами МОН України

Завдання:

- Вдосконалювати науково-організаційну роботу науково-учбових комплексів, створених в Інституті спільно з вищими навчальними закладами.
- Розширити наукову співпрацю з вищими навчальними закладами.
- Підвищувати ефективність роботи та розширити існуючої мережі спільних з вищими навчальними закладами навчально-наукові структури.
- Розвивати співробітництво у забезпеченні підготовки докторів філософії.
- Широко залучити науковців установи до викладацької діяльності в освітянській галузі, підготовки сучасних підручників і посібників для вищих навчальних закладів.

Заходи:

9) Забезпечити підготовку тематичних планів робіт в рамках науково-навчальних комплексів «Прогресивні технології та інструменти

економічної науки і освіти» (НУК ім. адм. Макарова), «Економічна освіта і наука» (ОНЕУ), «Економічна наука і освіта» (ОНАХТ), «Екологічна економіка: освіта і наука» (ОДЕКУ), «Іноватика у сучасній економічній освіті та науці» (ОНПУ) з питань: підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу, захисту на спеціалізованих радах учасників комплексу дисертацій фахівцями із установ-партнерів; спільного проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з актуальних проблем економіки; спільної підготовки та публікації наукових видань та збірників наукових праць, роботи з отриманням міжнародних грантів.

10) Організувати виконання за участю установ комплексу спільне дослідження з питань оцінки результатів адміністративно-фінансової децентралізації та формування об'єднаних територіальних громад, розробки рекомендацій щодо підвищення їх ефективності (на прикладі Одеської, Миколаївської, Херсонської областей);

11) Забезпечити обмін навчально-методичними матеріалами з підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти між установами комплексу;

12) Опрацювати можливість спільної підготовки підручників чи навчальних посібників та публікації їх видавництвах з високою репутацією;

13) Забезпечити організацію спільного методичного семінару з питань навчально-методичного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти з метою обміну досвідом та використання кращих практик підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

14) Розширити практику пільгової оплати для молодих вчених за публікації у періодичних виданнях установ комплексу;

15) Провести аналіз діяльності спільних із вищими навчальними закладами філій кафедр, вдосконалити їх роботу та оптимізувати кількість. Активізувати участь науковців і фахівців академічних інститутів у науково-педагогічному процесі у ВНЗ і участь науково-педагогічних працівників у дослідженнях, що проводяться Інститутом.

16) Забезпечувати широке залучення вчених Інституту до проведення літніх шкіл школярів та студентів, роботи у складі журі під час проходження конкурсів і олімпіад.

3.7. Видавнича діяльність Інституту

Завдання:

- Широко та оперативно представляти результати досліджень науковців Інституту у сучасній доступній світовій науковій спільноті формі.
- Забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до широкого кола міжнародних наукометричних баз, та підвищення рейтингів наукових видань.
- Сприяти публікуванню наукових праць у міжнародних рейтингових виданнях.

- Підтримувати активне використання іноземних мов у процесі підготовки наукових публікацій.
- Забезпечити стимулювання вчених до зарубіжних публікацій.

Заходи:

8) Збільшити кількість англomовних публікацій у періодичних наукових виданнях Інституту та підвищити вимоги до наукового рівня публікацій відповідно до кращих зарубіжних зразків.

9) Створити репозитарій наукових текстів Інституту.

10) Здійснити підготовку та забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до таких міжнародних наукометричних баз даних, як: EBSCOhost, США; Ulrich's Periodicals Directory, Німеччина, Велика Британія, США та інших реферальних баз (а в перспективі – і до Scopus або Web of Science).

11) Продовжити практику підготовки монографій за результатами виконання науково-дослідних робіт фундаментальної тематики.

12) Розвивати практику підготовки спільних із зарубіжними установами – партнерами англomовних колективних монографій та видання їх за кордоном.

13) Створити електронне фахове періодичне видання наукових робіт Інституту.

14) Забезпечити надання організаційної та фінансової підтримки у здійсненні зарубіжних публікацій вчених з повним або частковим покриттям витрат на публікацію у міжнародних рейтингових виданнях.

8) Сконцентрувати увагу на розширенні опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових вітчизняних та закордонних наукових періодичних виданнях.

3.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту

Завдання:

- Забезпечити ефективне використання майна, його ремонту та модернізації, сталого енерго- та ресурсозабезпечення установи.

- Диверсифікувати джерела фінансування наукових досліджень, залучення додаткових коштів до спеціального фонду бюджету за рахунок конкурсної, госпдоговірної тематики та виконання міжнародних грантів, коштів міжнародних наукових програм.

- Вирішити проблему поліпшення інформаційного забезпечення наукових досліджень.

Заходи:

9) Домогтися збільшення частки надходжень до спеціального фонду бюджету у загальних надходженнях установи.

10) Забезпечити належне утримання будівлі та приміщень, стале енерго- та ресурсозабезпечення установи за рахунок коштів спеціального фонду бюджету та коштів НАН України.

11) Активізувати роботу наукового колективу Інституту щодо розширення госпдогвірної тематики та надання науково-експертних послуг на замовлення центральних та регіональних органів влади, місцевого самоврядування та бізнесових структур.

12) Забезпечити системну підготовку кожним науковим підрозділом заявок на виконання проектів в рамках конкурсних та грантових програм з національних і зарубіжних джерел фінансування.

13) Збільшити надходження від надання приміщень Інституту в оренду та надання наукових послуг.

14) Продовжувати модернізацію комп'ютерного парку Інституту сучасними ПЕОМ, придбання ліцензованого програмного забезпечення MS Windows, MS Office, спеціалізованого дослідницького програмного забезпечення та його впровадження.

15) Підтримувати постійний доступ до міжнародних баз наукової інформації та електронних науково-інформаційних продуктів із використанням можливостей загальноакадемічного мережевого доступу до таких ресурсів.

16) Здійснити оновлення матеріально-технічної бази бібліотеки, забезпечити придбання відповідної комп'ютерної техніки бібліотечного програмного забезпечення, збільшити кошти на закупівлю вітчизняної і зарубіжної наукової літератури та періодики.

9) Опрацювати можливість забезпечення власного доступу до міжнародних електронних баз наукової інформації та більш повно використовувати наявні можливості загальноакадемічного мережевого доступу (зокрема, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського) до таких ресурсів.

10) Продовжити роботу з інвестором щодо виконання ним зобов'язань по облаштуванню типографії Інституту та електронного обладнання Залу засідань

1. Загальна концепція і профіль /підрозділи Інституту

А. Діяльність протягом попередніх 5 років та стратегічне планування роботи на наступні роки

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України (скорочено – Інститут / ІПРЕЕД НАН України) є державною бюджетною неприбутковою науковою установою, що

заснована на державній власності і перебуває у віданні Національної академії наук України (надалі - НАН України). Інститут був створений постановами Президії Академії наук УРСР від 08.05.1991 р. №127 і та від 07.10.1991 р. № 270 та є правонаступником Одеського відділення Інституту економіки АН Української РСР. Інститут входить до складу Відділення економіки Національної академії наук України, а також є структурною одиницею Південного Наукового центру НАН та МОН України та є провідною академічною установою економічного профілю на півдні України.

Головними напрямками наукової діяльності Інституту, затвердженими Постановою Президії НАН України від 28.02.2011р. №60, є:

- інституційні чинники розвитку ринкового середовища;
- розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;
- інституційні механізми екологізації економіки;
- подолання територіальних диспропорцій та модернізація управління соціально-економічним розвитком південних регіонів України.

Згідно Статуту, затвердженого Розпорядженням Президії НАН України від 12.12.2016р. №853 внесено зміни до п.4 основних напрямів, який викладено в такій редакції:

- соціально-економічний розвиток південних регіонів України.

1. Інститут має Концепцію стратегічного розвитку ІПРЕЕД НАН України на 2017-2023рр., схвалену Вченою радою Інституту (протокол №7 від 24.07.2017р.), яка окреслює стратегічні напрями розвитку Інституту на середньострокову перспективу. Зважаючи на сучасні тренди суспільного розвитку, пов'язані із процесами інтегрування України у європейський простір та динамічним реформуванням різних сфер інституційних і соціально-економічних відносин в державі, основними напрямками наукових досліджень Інституту у середньостроковій та стратегічній перспективі визначено:

- Інституційні чинники розвитку ринкового середовища;
- Інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні;
- Відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні;
- Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;
- Інституційні та економічні механізми екологізації економіки;
- Формування відносин власності на природні ресурси;
- Інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень;
- Екологізація секторів економіки;
- Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я).

2. Стратегічні напрями та завдання розвитку ІПРЕЕД НАН України є оригінальними та відповідають сучасному стану затверджених наукових напрямів. Їх реалізація покликана сприяти зростанню ролі Інституту як провідної академічної установи на Півдні України, наукового центру розвитку економічної науки на національному та міжнародному рівнях, збільшенню внеску академічної установи у забезпечення ефективного еколого-орієнтованого, соціально-економічного розвитку держави та її регіонів шляхом:

- підвищення ефективності фундаментальних і прикладних досліджень, розвитку системи оцінки та моніторингу їх реалізації;
- активізації досліджень і розробок, спрямованих на наукове забезпечення вирішення актуальних питань розвитку локальних і глобальних економічних систем та впровадження результатів досліджень в діяльність органів державного управління та господарську практику;
- раціонального використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансування наукової діяльності, диверсифікації джерел фінансування досліджень, подальшого зростання частки науково-дослідних робіт на конкурсних і програмно-цільових засадах;
- розширення науково-експертної діяльності, налагодження тісної взаємодії з органами влади, суб'єктами господарювання та громадським сектором, висвітлення та популяризації результатів фундаментальних і прикладних досліджень Інституту у засобах масової інформації;
- покращення матеріально-технічного та інформаційного забезпечення здійснення досліджень;
- зміцнення кадрового потенціалу установи, залучення до наукової діяльності талановитої молоді;
- розвитку освітньої діяльності, розширення участі в підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації;
- подальшої інтеграції у міжнародне наукове співтовариство.

3. Організаційну структуру Інституту станом на 31.12.2017 р. складають 6 наукових відділів з відповідними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень:

- **відділ ринкових механізмів та структур** - теоретичні проблеми та розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку ринкових відносин і формування механізмів регулювання економічних систем;

- **відділ розвитку підприємництва** - теорія та методологія розвитку підприємництва, підвищення його ефективності в умовах модернізації економіки та його впливу на сталий соціально-економічний розвиток держави та її регіонів;

- **відділ ринку транспортних послуг** - наукове забезпечення ефективного функціонування ринку транспортних послуг та використання транзитного потенціалу країни;
- **відділ міжрегіонального економічного розвитку Українського Причорномор'я** - теоретичні та прикладні аспекти підвищення соціально-економічної результативності інвестиційно-інноваційної діяльності в регіонах Українського Причорномор'я та механізмів міжрегіональних і транскордонних взаємозв'язків;
- **відділ економічного регулювання природокористування** - теоретичні та прикладні засади економіки природокористування щодо сталого розвитку територіальних економіко-екологічних систем;
- **відділ економіко-екологічних проблем приморських регіонів** - методологія інституційних засад екологізації секторів національної економіки та господарське освоєння природно-ресурсного потенціалу Українського Причорномор'я.

Організаційна структура та науковий потенціал кожного наукового підрозділу дозволяє проводити фундаментальні та прикладні дослідження за основними напрямками наукової діяльності Інституту, ефективно реалізовувати стратегічні плани та оперативні завдання, а також відповідає нормативам кількісного та якісного складу для підрозділів НАН України.

В Інституті сформовані і діють **4 наукові школи**, які концентрують свої зусилля на ключових напрямках розвитку національної та регіональної економіки:

- розвитку ринкових відносин та підприємництва;
- економіки природокористування;
- регіональної економіки;
- теорії сталого розвитку транспортного сектору національної економіки.

4. Результати фундаментальних та прикладних робіт Інституту широко використовуються за межами академічних кіл, у політичній, соціальній, виробничій, освітній та інших сферах діяльності суспільства, зокрема:

на рівні органів державної влади національного рівня:

Розробки Інституту з актуальних проблем розвитку національної та регіональної економіки висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, аналітичних та експертних матеріалах, рекомендаціях, проектах змін до законодавчих актів надсилалися Верховній Раді України та її комітетам, РНБО, Кабінету Міністрів України, профільним міністерствам і відомствам та були використані ними при підготовці та прийнятті законодавчих і нормативних актів, документів програмного та концептуального характеру. Всього за період 2013-2017 рр. науковцями Інституту підготовлено та надіслано в органи влади національного рівня **116** розробок, з них впроваджено – **81**.

В період 2013-2017рр. подано низку пропозицій щодо вдосконалення інституціональної бази розвитку науки і освіти, в т.ч. підготовлено та внесено пропозиції до проектів Законів України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (2015р.) щодо механізмів активізації інвестицій в наукову діяльність в Україні з виступом на парламентських слуханнях: «Участь молоді в суспільному житті: економічна активність» (д.е.н. Лайко О.І.), «Про інноваційну діяльність» (Комітет ВР України з питань науки і освіти, № 04-23/16-1448 від 17.10.2016р.), а також законопроектів «Про засади державної регіональної політики» (Мінекономрозвитку України №174 від 18.05.2013р.), «Про внесення змін до Закону України «Про морські порти України» (Комітет ВР України з питань науки і освіти, Мінінфраструктури б/н від 18.03.2014р.), «Про внесення змін до «Кодексу торговельного мореплавства в Україні» (Комітет ВР України з питань податкової та митної політики, №2/366 від 04.10.2016р.).

Директор Інституту, акад. НАН України, д.е.н., проф. Буркинський Б.В. є позаштатним радником Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, входить до Міжвідомчої координаційної ради з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2008р. №295).

на рівні регіональних та місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування:

ІПРЕЕД НАН України тісно співпрацює з місцевими органами влади, науковими установами та закладами вищої освіти регіону. Для реалізації регіональної стратегії наукових досліджень Інститут здійснює координацію з: регіональними владними структурами, які безпосередньо беруть участь в управлінні господарським комплексом приморського регіону: Одеською, Херсонською та Миколаївською обласними державними адміністраціями; Одеською обласною радою; зі структурами Одеської обласної державної адміністрації: Департаментом екології та природних ресурсів, Департаментом агропромислового розвитку; Агентством регіонального розвитку та інвестицій південного регіону; Лиманською районною радою Одеської області, селищними радами Лиманського району (Визирка, Калинівка, Кірово, Комінтернівське, Кордон, Нові Біляри, Новомиколаївка, Петровка, Сербка, Сичавка, Шомполи, Любополь, Каїри, Дмитрівка); Одеською міською радою: Департамент фінансів, Департамент міського господарства, Департамент екології та розвитку рекреаційних зон, Департамент культури та туризму; Державною екологічною інспекцією в Одеській області; Західно-Чорноморською рибоохороною Західно-Чорноморського басейнового управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства Держрибагентства України.

Інститут приймав безпосередню участь у:

– розробці проектів програм соціально-економічного розвитку Південного регіону України;

– підготовці концептуальних, методичних, експертно-аналітичних, прогнозних матеріалів з питань транскордонного, регіонального та місцевого розвитку (понад **150** матеріалів з пропозиціями направлено в різні установи та органи управління);

– наукових експертизах та консультаціях з актуальних стратегічних питань розвитку національних та локальних соціо-еколого-економічних систем відповідно до головних напрямів наукової діяльності Інституту (**35** експертних висновків та надано більш **45** консультаційних послуг в районних, сільських радах тощо); протягом 2016-2017 років розроблено та імплементовано **15** стратегій соціально-економічного розвитку громад базового рівня Лиманського (колишнього Комінтернівського) району Одеської області.

За звітній період співробітники Інституту входили до складу та працювали у:

– регіональному комітеті з економічних реформ при Одеській обласній державній адміністрації (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №158/А-2013 від 28.02.2013р.), в т.ч. до складу тимчасової робочої групи «Розвиток транспортного потенціалу» цього комітету;

– колегії Департаменту економічного розвитку і торгівлі Одеської обласної державної адміністрації (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №157/А-2013 від 26.02.2013р.).

– регіональній раді реформ в Одеській області при Одеській обласній державній адміністрації (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №744/А-2014 від 09.09.2014р.);

– робочій групі з підготовки Державної цільової регіональної програми розвитку Українського Придунав'я на 2014-2027 роки (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №90/А-2014 від 13.02.2014р.);

– архітектурно-містобудівній раді управління з питань містобудування та архітектури Одеської обласної державної адміністрації (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації № 219/А-2017 від 27.03.2017р.);

– робочій групі з вивчення проблемних питань о. Сасик при Одеській обласній раді (Розпорядження Одеської обласної ради №74/2015-ОР від 02.03.2015р.);

– науково-технічній раді з питань охорони навколишнього природного середовища, моніторингу довкілля, реалізації регіональних програм області та сталого розвитку в регіоні (Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №478/А-2017 від 14.06.2017р.).

Інститут щорічно готує та подає наукові доповіді до «Екологічного паспорту регіону» Департаменту екології та природних ресурсів ОДА, а також виконує заходи передбачені у Регіональній програмі збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2018 роки (Рішення Одеської обласної ради №408-VII від 16.06.2017р.).

у виробничій та підприємницькій сфері:

ІПРЕЕД НАН України веде постійну роботу щодо впровадження результатів наукових досліджень:

– *на вітчизняних підприємствах*, в т.ч. АТВТ «Первомайськдизельмаш»; ПП «Комп'ютерні системи Одеси»; МТП «Южний»; ТОВ «Стікон», ПАТ «Одеський автоскладальний завод»; ДП Конструкторське бюро «Південне» (м. Дніпро);

– *неурядовими та громадськими організаціями України*: Асоціацією судновласників України; Асоціацією портів України «Укрпорт»; Міжнародною асоціацією судновласників Чорноморського басейну (БІНСА); Асоціацією судноремонтників і суднобудівельників Чорноморського регіону (БРАСС); Українською асоціацією підприємств чорної металургії; Одеською обласною громадською організацією південноукраїнською екологічною спілкою, Союзом підприємців Одеського економічного регіону; Одеською спілкою Профспілок України; Одеським осередком Спілки економістів України; Одеською регіональною торгово-промисловою палатою; Агентством транскордонного співробітництва Єврорегіон «Нижній Дунай»; Всеукраїнською мережею фахівців та практиків з регіонального і місцевого розвитку – РЕГІОНЕТ; Радою Об'єднання підприємств хлібопекарської промисловості «Укрхлібпром»; Українським Союзом промисловців і підприємців тощо.

Загалом за період 2013-2017рр. виконано **10 НДР** госпдоговірної тематики, замовниками яких були, зокрема БУ «Національний центр обліку викидів парникових газів» (Мінекології), Іллічівська міська рада, ПАО «Одеський завод поршневих кілець», Приватне акціонерне товариство «ЕСОММ Со» та неурядова організація ТОВ «Акаунтер». Обсяги фінансування госпрозрахункових НДР за звітний період склали **3709,8** тис. грн.

5. Інститут має високий науковий авторитет в Україні та значні досягнення на міжнародній арені.

В Інституті створені відомі в країні та за її межами наукові школи з проблем: розвитку ринкових відносин та підприємництва; економіки природокористування; регіональної економіки; теорії сталого розвитку транспортного сектору національної економіки.

Результати фундаментальних досліджень та прикладні розробки з широкого спектру питань поглиблення ринкових реформ національної та регіональної економіки, формування та розвитку продуктивних сил, транспортно-транзитного потенціалу України, розвитку морегосподарського комплексу, стратегії переходу до збалансованого соціально-економічного та економіко-екологічного розвитку України висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, рекомендаціях, які надіслані Верховній Раді України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, профільним міністерствам та відомствам і використані ними при підготовці та прийнятті законодавчих і нормативних актів, документів програмного та концептуального характеру.

Провідні науковці Інституту входять до складу ряду координаційних та дорадчих рад при центральних органах влади, Президії НАН України, беруть участь у парламентських слуханнях за профілем діяльності Інституту та у роботі координаційних комісій, громадських і дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади.

Вчені Інституту нагороджені державними нагородами, почесними званнями, відзнаками Президії НАН України та органів регіональної влади. Наукові здобутки молодих вчених Інституту відзначені стипендіями Президента України та НАН України, Верховної Ради України та органів регіональної влади.

В контексті розвитку міжнародної інтеграції та транскордонного співробітництва, Інститут розвиває науковий діалог з міжнародною науковою спільнотою, урядовими та громадськими організаціями близького та далекого зарубіжжя. Інститут є учасником реалізації проектів за 7 міжнародними програмами: Сьомою Рамковою Програмою ЄС, Спільною операційною програмою транскордонного співробітництва «Румунія-Україна-Республіка Молдова 2007-2013рр.», Спільною операційною програмою транскордонного співробітництва «Басейн Чорного моря 2014-2020рр.», Територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPTC), Дунайською транснаціональною програмою INTERREG, «Ерасмус+». При Інституті працює Національний Контактний пункт за програмою ЄС «Горизонт 2020» - Малі та середні підприємства (Наказ МОН України від 02.09.2016р. №1068).

В аспекті розвитку міжнародної діяльності Інститут постійно працює над підготовкою проектних матеріалів щодо включення до конкурсного відбору заявок по міжнародним програмам. Підготовлено та подано до конкурсної комісії **12 заявок на виконання міжнародних проектів** за програмами Joint operational programme «Black Sea Basin 2014-2020» та Danube Transnational Program InterREG, на **4** з них вже отримано від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України повідомлення про подальші дії щодо підписання грантової угоди.

За звітний період було укладено **п'ять Угод про науково-технічне співробітництво** з Національним Інститутом економічних досліджень Академії наук Молдови та Міністерства економіки Республіки Молдова, Економічним університетом - Варна (Болгарія), Ярославською державною вищою технічно-економічною школою ім. о. Б. Маркевича (Польща), Торгово-промисловою та сільськогосподарською палатою м. Галац (Румунія) в напрямку розвитку транскордонного співробітництва, обміну досвідом та розвитку двосторонніх проектів наукового та науково-організаційного характеру; та **два Меморандуми** - про створення міжнародного Кластеру ReedBase в галузі інноваційного використання біомаси заростей очерету з екологічно стійким менеджментом між Україною, Німеччиною, Молдовою за участю ІПРЕЕД НАН України (Україна), Інституту Суккова (Грюнвальд, Німеччина), Асоціацією сталого розвитку (Молдова) та про співробітництво з Stirixis Consulting Group (Греція).

Протягом 2013-2017рр. вчені Інституту співпрацювали з науково-дослідними установами далекого та близького зарубіжжя зокрема: продовжувався обмін науково-прикладною інформацією та публікаціями в межах договору про співробітництво між ІПРЕЕД НАН України та Кошицьким технічним університетом (республіка Словаччина); здійснюється співробітництво із міжнародними організаціями: – Арабським союзом чавуну та сталі, Болгаро-Українською господарською палатою, Варненським економічним університетом, Програмою ООН по захисту навколишнього середовища (UNEP).

Вчених Інституту включено до реалізації 4 міжнародних проектів в якості експертів за програмами :

- Ерасмус+ проект «Master in Smart Transport and Logistics for Cities» SmaLog (Розумний транспорт і логістика для міст) (585832-EPP-1-2017-1-IT-EPPKA2-SVNE-JP, 2018-2020) та передбачено проведення експертної діяльності щодо навчальних програм ЄС в ЗВО України;

- Територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPТС) проект "Development of the Ukrainian-Moldavian cross-border production-scientific-educational cluster for processing of winemaking by-products" ("Розвиток Українсько-Молдавського транскордонного виробничо-науково-освітнього кластера з переробки вторинних продуктів виноробства");

- Чорноморська Програма транскордонного Співробітництва – BS Cross Border Cooperation, проект «Створення чорноморської мережі для сталого розвитку туризму в Болгарії, Румунії, Україні, Молдові Та Грузії» (BSTOURISMNET) ;

- Чорноморська Програма транскордонного Співробітництва - BS Cross Border Cooperation проект «Створення наукової мережі щодо запобігання негативним наслідкам землетрусів, зсувів і повеней».

Наукові результати реалізації міжнародних проектів було представлено на організованих під егідою Інституту більш ніж **10** заходів з залученням широкого загалу громадськості.

Протягом 2013-2017 рр. в Інституті прийнято **52 іноземних вчених**. Більшість візитів іноземних науковців були короткостроковими. Інститут відвідали зарубіжні делегації, що прибули в Україну з метою наукового обміну та визначення інвестиційних можливостей південних регіонів, зокрема Інститут відвідав радник Міністра фінансів України, експерт Центрального банку Японії пан Масару Танака, представники Ціндаоського міжнародного академічного парку (КНР) та науковці і експерти Китайської академії наук, а також фахівці з Національного інституту економічних досліджень Академії наук Молдови і Міністерства економіки Республіки Молдова.

Щорічно представники Інституту приймають участь у Конференціях академій придунайських країн (DACS) «Наука та Європейська стратегія дунайського регіону». На порядку денному, яких є обговорення питань щодо екологічнобезпечного розвитку, інновацій та інвестицій в Стратегію ЄС для розвитку Дунайського регіону.

З 2017р. науковці Інституту співпрацюють із Міжнародною фінансово-аналітичною організацією «Edmond de Rothschild Group» (Женева, Швейцарія) за напрямком вдосконалення регіональної інноваційної політики України. Науковці Інституту приймають участь у підготовці документів міжнародного рівня для Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН) за напрямом «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України» (Мінекології України, Програма розвитку ООН в Україні від 08.10.2014р.). Науковці Інституту неодноразово залучались на запрошення Мінекології для проведення стратегічної екологічної оцінки впливу на навколишнє середовище проектів з будівництва небезпечних об'єктів та їх експертизи в транскордонному контексті.

Акад. НАН України, д.е.н., проф. Буркинський Б.В. за запрошенням Гарвардського університету (США) прочитав лекцію «Економіка України сьогодні-завтра» (листопад 2014р.).

За звітний період 6 співробітників Інституту проходили стажування в країнах ЄС, зокрема в Болгарії, Словаччині, Польщі, Латвії та Італії.

Співробітники Інститут є членами багатьох міжнародних організацій та редакційних колегій наукових журналів, серед яких:

- акад. НАН України, д.е.н., проф. Буркинський Б.В. – член Міжнародної інженерної академії;

- д.е.н., проф. Степанов В.М. – член редакційної колегії «Environmental protection and ecology» (Греція);

- д.е.н., проф. Осипов В.М. – член Болгаро-Української господарської палати;

- к.е.н., доц. Єрмакова О.А. – член редакційної колегії міжнародного наукового журналу «Asian Online Journal of Business and Management»;

- д.е.н., с.н.с. Рубель О.Є. – член Дунайської академії наук;

- д.е.н., с.н.с. Андреева Н.М. – член редакційної колегії журналів «Evropský časopis ekonomika managementu» (Чехія), «Environmental Engineering and Management» (Румунія);

- д.геогр.н., проф. Дергачов В.О. член Міжнародної федерації журналістів з акредитацією євро журналіста-аналітика (Брюссель), Вченої ради міжнародного журналу «Геополітика» (Італія, Рим, Інститут стратегічних досліджень), редакційних колегій журналів «Міжнародне право і міжнародні відносини» (Кишинів, Молдова) та «Ecoforum» (Румунія).

Вченими Інституту були розроблені та впроваджені навчальні курси: «Principles of accounting», «Intermediate accounting», «Cost accounting» для викладання в American David Livingstone University of Florida.

6. Аналіз сильних та слабких сторін Інституту дає можливість говорити про перспективи розвитку Інституту, необхідності в фундаментальній перебудові або реструктуризації немає.

На даний час в Інституті сформована структура наукових підрозділів та колектив висококваліфікованих вчених та спеціалістів, здатних успішно виконувати дослідження із затвердженої проблематики. В той же час Інститут, виходячи з необхідності формування стратегічних та поточних завдань сталого соціо-еколого-економічного розвитку м. Одеси, проводить роботу по створенню нового наукового підрозділу – відділу соціально-економічного розвитку м. Одеси, заснованого на комунальній власності Одеської міської ради.

Головні стратегічні завдання щодо підвищення ефективності діяльності Інституту представлено у Концепції розвитку ІПРЕЕД НАН України на 2017-2023рр.